

Hoera, weer naar school

Klas 3a van de Rijks H.B.S. in Vlissingen tijdens een les staatsinrichting van mr. W.D. de Bruine. Vooraan Jopie Vermeulen en Leintje Geschiere. Daarachter Hans de Kam en Piet de Koning. Foto W. De Bruine ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. 1605

De schoolbel heeft geklonken. Na een lange, straffe zomer staan de tafels en stoelen afgesopt in slagorde en blinken de schoolborden. We beginnen deze Zeeuws Weerzien met een schone lei. En halen herinneringen op aan de tijd toen een (i)Pad nog een wat sloom uitgevallen kikker was.

door: Jan van Damme

Vakantie was oogsttijd. De witte oogst, zei mijn vader altijd. We haalden het stro op bij boeren in West-Zeeuws-Vlaanderen, van Nieuwe Sluis tot aan het Sluisse Veer, van Stroopuit tot voorbij het beruchte kruispunt Potjes. Hoogzomer stapte ik rond tussen de stoppels van gerst en tarwe.

Stropersen produceerden balen stro van zo'n vijftien tot vijftiengint kilo. Ik mocht als benja-

Hoe de arme Jozef zijn hoofd verloor

min van het werkvolk die balen op een mooie rij leggen zodat ze makkelijk met de strolader – een soort roltrap met weerhaken eraan – op de vrachtwagen konden worden geladen.

Stofgeur

Dat was mijn vakantie. Alleen al de stofgeur van een op de akker actieve combine opent een heel plaatjesboek in mijn hoofd. Vaak klonk de bel van het nieuwe schooljaar als nog lang niet alle stropercelen waren leeggehaald. Dan schoof ik in de schoolbankjes aan met verdwaalde tarwearen in mijn haar.

Het begin van zo'n nieuw en beloftevol jaar had wel wat. In grote lijnen wist je wat er ging komen. Op het Sint Jozefschooltje van Groede zaten de eerste drie klassen in één lokaal. In

de eerste klas ving je al flarden op van de breuken die je in de derde op je bord zou krijgen. De verrassing was er gauw af.

Kroontjespen

Tijdens die lagere schooltijd in de jaren zestig vonden er twee revolutionaire veranderingen plaats. De eerste was de overgang van de kroontjespen naar de balpen. Zeker als ik vers van het stroveld kwam, was het hanteren van een kroontjespen een hele opgave. Als je te hard drukte spleet de punt. Dat gebeurde bij mij vaak. Te vaak, naar het oordeel van de zuinige meester. Zodat ik een gehavend pennetje in mijn inktpot doopte en het speciaal verstrekte roze vloeiblad binnen de kortste keren inktzwart zag. Net als mijn schrift en mijn tafel.

De overstap naar de veel minder romantische, maar wel veel praktischer ballpoint hielp dat probleem uit de wereld. Wel met het gevolg dat ik nu zestig jaar later nog altijd moet gissen naar wat ik zelf heb opgeschreven. De tweede revolutie was het vertrek van ons oude schoolhoofd. Toen werd pas duidelijk dat hij al die tijd angstvallig vernieuwingen buiten de deur had gehouden. Zijn opvolger liet vrijwel meteen het matglas voor onze schoolramen verwijderen. We konden naar buiten kijken, we konden zwaaien naar boer Piet die op zijn tractor voorbij reed.

Voetballen

Ook nieuw was dat we mochten voetballen op het schoolplein. Tot dan had er op die sport een fikks aantal strafregels gestaan: 'Ik mag niet voetballen op het schoolplein'. En dat honderd keer.

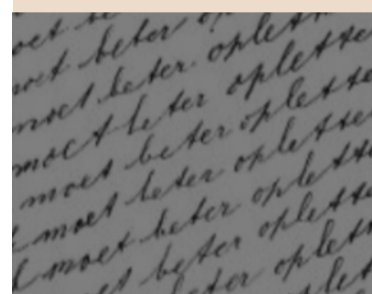
Er is er zeker één die de nieuwe tijd zal hebben verfoeid. In een nis tegen de gevel van het schoolgebouw stond de heilige Jozef, een meter hoog in zandsteen. Een welgemikte uittrap kostte hem zijn hoofd. Niet veel later is hij helemaal van zijn sokkel gevallen.

Bibberend naar de schooltandarts

Pagina 3

Stout geweest? Dan strafregels

Pagina 9

Er komen steeds meer leesteam

Pagina 16

WINTEREDITIE:

Op de foto

Tegenwoordig maakt iedereen ontelbare foto's met de digitale camera in de mobiele telefoon. Maar er was een tijd dat er heel wat meer bij kwam kijken.

Dan moest je in je mooiste kleren naar de fotograaf, hoopte je dat die ene oom met een fotoestel plaatjes schoot of kwam de schoolfotograaf langs. Natuurlijk werd van oudsher de bruidsfoto, later de bruidsreportage, gemaakt. Herinneringen aan de tijd dat foto's iets bijzonders waren halen we op in het winternummer van Zeeuws Weerzien. Heeft u suggesties of onvergetelijke kiekjes?

Stuur ze op aan de redactie Postbus 33, 4350 AA Veere of mail ze aan:

redactie@zeeuwsweerzien.nl

Goede zorg begint met een verhaal

T. 0900-7879777 | zorglijn@svrz.nl | www.svrz.nl

MONDIAL MOVERS
Vogel Verhuizingen

Woningontuiming met zorg!

Dat doen ze ook!

Wist u dat Mondial Vogel Verhuizingen ook zorgvuldige woningontuimingen verzorgt voor ouderen, mindervaliden en hulpbehoevenden na hun verhuizing en voor nabestaanden na een overlijden?

- Leegruimen van woning of verzorgingskamer
- Alle werkzaamheden conform opleveringseisen
- Verwijderen vloerbedekking
- Tijdelijke opslag inventarisgoederen en/of persoonlijke spullen
- Afvoeren inventarisgoederen op milieuverantwoorde wijze
- Eindschoonmaak

0118-612669
info@vogel-verhuizingen.nl

Soms moet je even huilen

'Soms moet je even huilen' - Het is de titel van een boekje speciaal voor kinderen, dat hen vertelt wat er allemaal gebeurt wanneer iemand is overleden.

Gelukkig worden (klein)kinderen meer en meer betrokken bij een uitvaart. En gelukkig wordt hen ook steeds vaker door ouders en juffen en meesters goed uitgelegd wat begraven of cremeren precies inhoudt. Kinderen houden van details. Vragen als 'Gaaf iemand dan in het vuur?' en 'Hoe voelt iemand aan die dood is?' zijn voor hen heel normaal. Maar volwassenen worden er vaak onrustig van.

Toch zijn kinderen gebaat bij duidelijke antwoorden en vooral het eerlijke verhaal. De gedachte dat je (klein)kinderen sommige dingen beter niet kunt vertellen, is meestal niet juist en onnodig.

Het boekje gaat over verdriet, er is ruimte om foto's te plakken of een tekening te maken en uitgelegd wordt wat een uitvaartverzorger is en doet, wat een crematorium is, etc.

Kinderen zijn vaak blij met het boekje; als ze lezen kunnen, gaan ze zelf aan de slag; soms beginnen ze liever met een tekening; ook zijn er kinderen die het boekje mee naar school nemen, aanleiding voor een gesprek in de klas of met de juf/meester over

hun overleden lieve opa of moeder, bijvoorbeeld.

Wij laten kinderen graag mee doen tijdens een uitvaart; en al doende komen de mooiste vragen voorbij. Van hoe koud het in de koeling is tot hoe warm het in de oven van het crematorium is. En volwassenen luisteren graag mee. Veel vragen durfden ze zelf niet te stellen, nu weten ze het toch, dankzij de kinderen!

Wij zijn er voor u

- Guido Poesiat
- Wouter Groenleer
- Adrienne Klein
- Gerrit Klein
- Michiel Adriaanse

Bel bij overlijden
T: 0118 - 412 760
(24/7 bereikbaar).

Monuta

Adrienne Klein

De steun bij iedere uitvaart.

In Middelburg, Veere en Vlissingen
www.monutaadrienneklein.nl

Onze krant vier pagina's dikker

Zeeuws Weerzien is vanaf nu extra dik. Maar liefst 16 in plaats van 12 pagina's boordevol herinneringen en informatie over onze activiteiten. Die uitbreiding is mogelijk dankzij financiële bijdragen van fondsen die onze krant en met name het initiatief voor de leesteam ondersteunen. Daardoor kunnen we ook meer aandacht besteden aan deze activiteiten. Kijk voor meer informatie op de achterpagina.

Vijfdaagse schoolweek

Tot halverwege de jaren zestig van de vorige eeuw gingen kinderen ook op zaterdag naar school. Ook nadat het kabinet De Quay in december 1960 de vijfdaagse werkweek instelde. Kort daarna werden in het lager onderwijs lessen op zaterdagochtend (meestal tot 12.00 of 13.00 uur) afgeschaft, maar het duurde nog tot 1966 tot in het hele onderwijs de zesdaagse schoolweek verdween.

Colofon

Zeeuws Weerzien is een gratis krant vol verhalen over het Zeeland van de vorige eeuw. Om zelf te lezen, maar vooral als aansporing om samen met anderen herinneringen op te halen. De krant verschijnt 4x per jaar in een oplage van 40.000 exemplaren en wordt verspreid in heel Zeeland: in de vestigingen van Bibliotheek Zeeland, zorg- en welzijnsinstellingen, gemeentehuizen, musea, boekhandels en bij diverse lokale ondernemers zoals supermarkten. Een actueel overzicht van distributiepunten evenals een digitale versie van de krant, treft u aan op onze website zeeuwsweerzien.nl. De krant komt tot stand dankzij de inzet van een groot aantal vrijwilligers en i.s.m. Stichting Feest van Herkenning.

Uitgever

Stichting Zeeuws Weerzien:
Voorzitter Frans van de Velde,
Postbus 33, 4350 AA Veere;
zeeuwsweerzien.nl;
secretariaat@zeeuwsweerzien.nl

Redactie

Peter de Jonge (hoofdredacteur), Margreeth Ernens (website, eindredactie), Allie Barth, Peter Blom (Zeeuws Archief), Jan van Damme, Johan Francke (ZB| Bibliotheek van Zeeland), Mieke van der Jagt, Albert Kort, Ans van Nieuwenhuijze, Ali Pankow, Willem Staat, Peter Verdurmen.

Vormgeving

Leo Minnaard

Illustratie voorpagina

Doeken van Yan/
Maryanne van Winden

Druk en advertentieverkoop

Meulenberg Media,
Patrick Joossens:
drukkerij@meulenberg.nl

Projectcoördinatie

Hanneke de Vroe:
redactie@zeeuwsweerzien.nl

Bij het samenstellen van deze krant is met zorg getracht alle rechthebbenden m.b.t. beeld- en archiefmateriaal te achterhalen. Mochten personen of instanties desondanks van mening zijn dat (foto) rechten zijn geschonden, dan kunnen zij zich wenden tot de redactie via redactie@zeeuwsweerzien.nl

Verdwenen beroepen: de schooltandarts 'Het angstaanjagende fluitende geluid van de waterboor'

De mobiele schooltandarts in Zeeuws-Vlaanderen aan het werk | Foto: ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. 144434

Vrijwel iedereen heeft traumatische herinneringen aan de schooltandarts. Een of tweemaal per jaar parkeerde de gevreesde dental-car op het schoolplein. Alle kinderen, later alleen de niet-verzekerden, moesten er langs. Het beroep is, voor zover bekend, in Zeeland inmiddels geheel verdwenen.

door: [Johan Francke](#)

Begin twintigste eeuw vatte het idee post dat de overheid verantwoordelijk was voor de volksgezondheid. De zorg voor het slechte gebit van veel arme kinderen hoorde daarbij.

In de jaren '30 pleitte de Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde voor een kosteloos halfjaarlijks onderzoek van gebitten op lagere scholen. Toen in 1940 werd geconstateerd dat de melkgebitten van praktisch honderd procent van de Zeeuwse schoolkinderen waren aangetast, werd in december 1941 de schooltandarts in de hele provincie ingevoerd. Net als de zomertijd bleef ook de schooltandarts na de bevrijding in '44/'45 gewoon gehandhaafd. Vooral in de na-oorlogse jaren kregen de kindergebitten veel meer suiker te verwerken. Cariës (tandbederf) kwam vooral voor bij oorlogskinderen.

Horrorarts

De naam van horrorarts kreeg de schooltandarts vooral omdat hij vaak zonder verdoving

gaatjes boorde en kiezen trok en daarbij een ruwe behandeling van de kinderen niet schuwde. De schooltandarts werd per verrichting betaald en dat leidde soms tot weinig geduld met het herstel van een gebit. De angst voor de schooltandarts had ook een positief effect: het stimuleerde kinderen om beter hun tanden te poetsen, maar angst is een slechte raadgever. De Breskense Willy Ras – zo liet hij in 2021 in de PZC optekenen – was met geen stok meer naar de tandarts te krijgen toen hij als kind een te zware dosis verdovingsmiddelen ontving en een hartaanval kreeg. Toen hij daarop nogmaals naar de dental-car moest werd deze dusdanig verbouwd dat hij nadien niet meer hoefde te komen en jarenlang de tandartsstoel ontweek. Gerard van der Hoeven herin-

nerde zich in 2016 nog hoe in de jaren zestig in Vlissingen de klassen in colonne naar het Medisch Centrum liepen om in een vervallen oude villa aan de Julianalaan naar de schooltandarts te gaan: 'in de wachtkamer hoorden we het angstaanjagende fluitende geluid van de waterboor die zonder verdoving op een slachtoffer werd losgelaten wanneer tandarts De Vries een gaatje had geconstateerd.' Het vocabulaire van deze tandarts beperkte zich doorgaans tot de opmerking: 'Mond verder open.'

Klok

In Zierikzee hielden de leerlingen zelfs angstvallig de klok aan de muur in de gaten. Daarop konden ze precies bijhouden hoe lang een behandeling ging duren. Dat je anders met kinderen hoort te communiceren dan

destijds gebeurde, is sindsdien wel doorgedrongen tot de tandheelkundigen. Zorgverzekeraar CZ constateerde in 2008 nog dat niet minder dan achttien procent van de Zeeuwse kinderen onder de zeventien jaar nooit een tandarts bezocht. De kans is dan ook groot dat de verdwenen schooltandarts ooit weer terugkeert. Het kabinet maakte in juli 2022 zelfs bekend daartoe maatregelen te zullen nemen. Met het groter worden van de verschillen tussen arm en rijk en het bezuinigen op de tandzorg in veel verzekeringen is het immers wachten op veel slechte kindergebitten. En voorkomen is altijd beter dan genezen, want die horrorverhalen van weleer kwamen doorgaans niet van mensen die een gezond gebit hadden.

Groene Kruisgebouw aan het Jannewekken in Zierikzee omstreeks 1965. De kinderen wachtten op hun beurt voor de schooltandarts en konden op de klok zien hoe lang een consult duurde | Foto: ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. 42156

Zeeuwse Almanak

TANDARTS...

„En ik wil niet meer naar de schooltandarts. Die doet me altijd net zo'n pijn“, drensde Marietje en ze drensde net zo lang totdat mama capituleerde en beloofde haar mee te zullen nemen naar haar eigen tandarts. De tandarts voor grote mensen, zogezegd, Marietje blij.

Mama legde het haar tandarts, bij het eerstvolgend bezoek, omstandig uit. „Kijk, ziet U, tot nu toe is ze door de schooltandarts geholpen, maar dat gaat echt niet meer. Die man kent vermoedelijk z'n vak niet, want het arme kind doet niet anders dan zich beklagen over de behandeling. Die man doet haar gewo'n pijn. En daarom, ziet U, heb ik maar besloten om haar mee naar U te nemen.“ En tot Marietje: „Niet waar? Kind?“ Maar Marietje was nergens meer te vinden. Die had de vlucht genomen. Héél verstandig, want de tandarts van mama en de schooltandarts bleken één en dezelfde persoon te zijn...

De schoolreis was een jaarlijks hoogtepunt van het dorpsleven in Ritthem. Dat gebeurde tot in de jaren zestig van de twintigste eeuw met veren wagentjes. Willem Staat bewerkte het verslag dat Johanna Suzanna Koppejan uit Ritthem (geb.11 juli 1904) maakte van haar reis op 14 juli 1915.

door:
Johanna Suzanna Koppejan

De schoolreis van de school in Ritthem in 1915 | Maker onbekend

Op schoolreis: rijtoer door Walcheren

Eindelijk is de dag aangebroken. De 14e juli zouden we gaan rijden. Tevoren brachten we elke week 2 cent mee naar school. Want wij hadden veel geld nodig om het eten en drinken te kopen dat wij nodig hadden.

Ten minste een uur vroeger dan gewoonlijk stonden wij op. Dadelijk keken wij hoe 't weer was. Het zonnetje vrolijkte alles op. We trokken onze zondagse kleren aan. In eten hadden wij geen lust. Wij gingen om half 9 naar school. Daar zagen wij dertien wagens staan. De meester was bezig ze in te laden met eten en drinken. Toen wij elk een plaats hadden reden we op een drafje weg onder het zingen van het liedje 'Onze koningin leve'. De mensen op 't dorp wuifden en wensten ons een goede reis en veel pret.

Nu kwamen we op de weg naar Oost-Souburg en reden over de brug de Nieuwe Vlissingeweg

op. Dan naar de Abeele en dan linksaf naar Koudekerke. Voor wij daar waren, hielden wij stil bij Ter Hooge, een oud kasteel met torens. De omgeving was prachtig met bloemperken en bossen.

Limonade of kwast

Onze kelen waren droog van het zingen, daarom maakten we ze vochtig met limonade of kwast (citroenlimonade red.)

Spoedig reden wij verder naar Koudekerke, een mooi groot dorp. Het was druk, want er was een troep soldaten. Van Koudekerke liep de straatweg naar Biggekerke. Onderweg zagen wij mooie hofsteden, velden vol koren en weiden met grazende koeien. We wandelden rond het dorp en zongen vrolijke liedjes. Toen mochten wij nog eens drinken. We stapten weer in en reden naar Zoutelande of Zoetelande, zoals de mensen zeggen. Hier spanden wij uit

in 'De Roode Leeuw'. Nadat wij de inwendige mens versterkt hadden met krentenbrood en wittebrood bezochten wij het dorp. Vroeger was het groter. Het is grotendeels verzwolgen in zee. Aan de voet van de duinen is het Willebrordusputje. De duinen waren smal. We rustten uit van duinklimmen. Nadat wij een liedje gezongen hadden reden we naar Westkapelle.

Vuurtoren

Westkapelle is een mooi dorp. In de verte zagen wij de hoge kerktoren. Daarop brandt 's avonds een groot licht. Daarom noemen wij hem een vuurtoren. De dijk is in 1540 gelegd door Karel V. Hij is 100m breed en 2 km lang. Nu reden wij naar Aagtekerke langs een nieuwe straatweg, waar wij de tramlijn zagen. Aagtekerke is een klein dorpje. De kerk staat midden op het dorpsplein. We hielden stil om de paarden te

laten rusten, dronken limonade en aten een koekje. Daarna reden wij naar Domburg over een smalle weg. Wij kwamen een hooiwagen tegen. We konden hem niet passeren, daarom reden wij over een weiland. Op Domburg spanden wij uit en gingen al zingend naar de duinen. We klommen op 'de Hooge Hil', die is wel 20m hoog. Wij zagen in de verte de hoge toren van Veere. Na een poosje gingen wij naar het strand. Daar zagen wij veel badkoetsen en strandstoelen. Sommige mensen baadden in de zee. Kinderen vermaakten zich door een slootje in het zand te bouwen.

Zwakke kinderen

Eindelijk gingen wij naar Domburg terug. Wij gevoelden aan onze maag dat het tijd was om te eten. Daar stond reeds de tafel klaar. Toen wij gegeten hadden spanden wij weer in. Aan een mooie weg naar Oostkapelle zagen wij

veel villa's en bossen en ook een oud kasteel. Dat heet Westhove. Het is bekend omdat er zwakke kinderen komen. Ze noemen Westhove daarom een herstellingsoord. Nu reden wij over Oostkapelle naar Serooskerke. Daar hielden wij stil om te drinken en te eten. Het is een mooi dorp. Er staan aan weerskanten grote bomen die hun takken naar elkaar buigen en zo een gewelf vormen. Nu reden wij naar Middelburg. Rechts zagen wij het dorpje St. Laurens. Toen wij in de stad kwamen zagen wij winkels. Overal brandde gas- of elektrisch licht dus dat is heel mooi. Nu reden wij langs Nieuw- en St. Joosland naar huis. Eindelijk kwamen wij in het donker thuis met veel nieuws en vermoeid gingen wij naar bed."

De complete versie van dit verhaal staat op www.zeeuwsweerzien.nl/

Het pierenbadje

Je had schoolzwemmen en zwemles. Maar sommige kinderen leerden het zichzelf aan.

door: Ans van Nieuwenhuijze

In de buurtschap Den Osse, tussen Brouwershaven en Scharendijke, leerde ik mezelf in de Grevelingen aan het zandstrandje zwemmen. Ik deed dat door de schoolslag van oudere kinderen en volwassenen af te kijken. Op enig moment bleef ik drijven en kon ik dus ook zwemmen. Niet lang daarna waagde ik een sprong in het water en ging later zelfs duiken van het uitwateringssluisje van gemaal Den Osse. Een openbaar zwembad was er in die tijd op Schouwen-Duiveland niet.

Op mijn zesde deed ik voor het oog van mijn vader een proeve

van bekwaamheid in de vaargeul die naar de haven in Brouwershaven leidde. Daarna mocht ik in de haven zwemmen. Dat kon alleen bij hoog water. De Deltadammen waren er nog niet en dus had je in de Grevelingen nog eb en vloed.

In de jaren zestig zat ik op de openbare ulo in Zierikzee. Aan De Val, vlak voor de oprit naar de Zeelandbrug, was in 1959 een openluchtzwembad met water dat uit de Oosterschelde werd binnengelaten. Het onverwarme bad was alleen in de zomer open.

Bij mooi weer werd de gymles in het zwembad gegeven. Ik keek daar naar uit, want de gewone gymoefeningen waren aan mij niet zo besteed.

Geen zwemdiploma

Maar wat een teleurstelling was die eerste keer: ik mocht niet

Het pierenbadje van zwembad De Val Zierikzee in 1960. | Foto: Zeeuws Archief, Beeldbank Schouwen-Duiveland, nr ZM-2988

in het diepe want ik had geen zwemdiploma. Zat ik dus bijna een uur als twaalfjarige met kleuters in het pierenbadje. Heel snel heb ik via de gym-

leraar en de badmeester toen examen voor mijn A-diploma gedaan en na al die oefeningen in de Brouwe haven was ik meteen geslaagd. Het zwembad bestaat inmiddels

niet meer. Op de locatie heeft daarna een woonwagenkampje gestaan en inmiddels wordt het hoekje gedomineerd door ruige begroeiing.

‘Het kolenhok? Daar schrok ik echt niet van’

De school in Hoofdplaat heeft al lang een nieuwe bestemming gekregen. Maar de herinneringen hangen er nog steeds.

door: Peter Verdurmen

Weinig herinnert meer aan de vroegere functie van het gebouw. Op het oude schoolplein wordt af en toe nog wel eens gevoetbald door jongens en meisjes uit de buurt. Nu leven vooral krulbollers er zich uit: de baan is door de bewoners van Hoofdplaat eigenhandig aangelegd.

De vroegere St. Jozefschool is alweer jaren in gebruik als dorpshuis. Binnen is flink verbouwd. De ouderensoos is één van de vaste gebruikers. Menig soosbezoeker leerde hier ooit lezen en schrijven. Herinneringen wellen spontaan op als we er naar vragen.

Den Èrring

Als de schoolkinderen van toen het over ‘den Èrring’ hadden wisten ze precies wie er bedoeld werd: de onderwijzer kwam uit Biervliet, het dorp van haringkaker Willem Beukelszoon. En dan had je ook nog ‘Stap en half’, een meester die er stevig de pas inzette. Waar juffrouw ‘Graspieper’ haar bijnaam aan te danken had blijft in nevelen gehuld. Wie er met de pet naar gooide in de klas of kattenkwaad uithaalde was de gebeten hond op de St. Jozefschool. Lijfstraffen waren al sinds de 19e eeuw verboden op scholen, maar ook in hun jonge

jaren ging het er soms niet al te zachtzinnig aan toe, vertellen de soosbezoekers. Een flinke tik op je vingers of ribbenkast was heel gewoon, zo herinnert menig een zich. Of je werd hard aan je oren getrokken.

Aardedonker

Leerlingen die het te bont maakten, werden naar het kolenhok gedirigeerd. Een kot waar het aardedonker was. Eén van de bezoekers van de ouderensoos viel die ‘eer’ te beurt. Hij kwam uit een groot gezin in de polder. In de wintermaanden wandelde hij in het donker naar school. Het kolenhok boezemde hem dan ook weinig angst in, vertelt hij. Eenmaal terug thuis hield hij wel wijselijk z’n mond. „Anders kon ik nog een oplawaai verwachten.”

Wie te laat op school kwam kon nablijven. Punt uit. Ook al was de reden soms heel plausibel, beklagt iemand zich.

Voetballen was onder de jongens razend populair. Op het schoolplein mocht je balletje trappen. Een afzwaai die dwars door de krant van de meester ging, dat was niet zo handig. Het incidentje liep gelukkig met een sissert af. Het kon dus ook wel eens meevallen.

Het uitdelen van straf aan zevende en achtste klassers (nu zou je spreken van groep 9 en 10) - voor de meesten begon op hun veertiende het arbeidzame leven - was andere koek. „Sommigen waren groter dan de meester. Die durfden al voor zichzelf op te komen.”

Sint en Piet waren niet bij iedereen even geliefd. „Een grote knul, ik weet niet wie, werd in de zak gestopt. Echt waar.” Het maakte indruk, zeker op de wat kleineren. „Ik hoop niet dat ze ‘m mee naar Spanje hebben genomen”, lacht een soosbezoeker.

Strafregels

Strafregels waren een beproefd correctiemiddel. Menselijke kopieermachines maakten de schrijftarbeid een stuk lichter... Maar dan moest het handschrift natuurlijk wel overeenkomen, anders viel de gestrafte door de mand.

Thuis verhaal halen was er niet bij. „Je zal het wel verdiend hebben”, reageerden de ouders steevast.

Ach, die goeie, ouwe tijd. „Niet overdrijven”, vinden ze in ‘d’Oôf-plaote’.

De ouderensoos in Hoofdplaat: kaarten is een populair tijdverdrijf. | Foto: Peter Verdurmen

’s Ochtends om half acht Franse les

Om wat meer inkomen te krijgen, gaven onderwijzers in de negentiende eeuw al lessen in vreemde talen, voornamelijk in het Frans.

door: Allie Barth

Zij moesten daarvoor wel bevoegd zijn. Meestal eenmaal per week moesten schoolkinderen, die naar het voortgezet onderwijs zouden gaan, al om half acht ’s morgens naar school waar een onderwijzer of het schoolhoofd dan les gaf in het Frans.

Ook ik behoorde tot de uitverkorenen. In de vijfde klas kreeg ik les van de onderwijzeres, die in de eerste klas les gaf, en de akte bezat. Juffrouw T. Smith kwam uit Groningen, maar was

die tongval in haar Zeeuwse periode niet kwijtgeraakt. Bij het aanleren van Franse woordjes hoorden wij: ‘La porte betekent te teur’ en dat dreunden we dan klassikaal op, omdat dat moest.

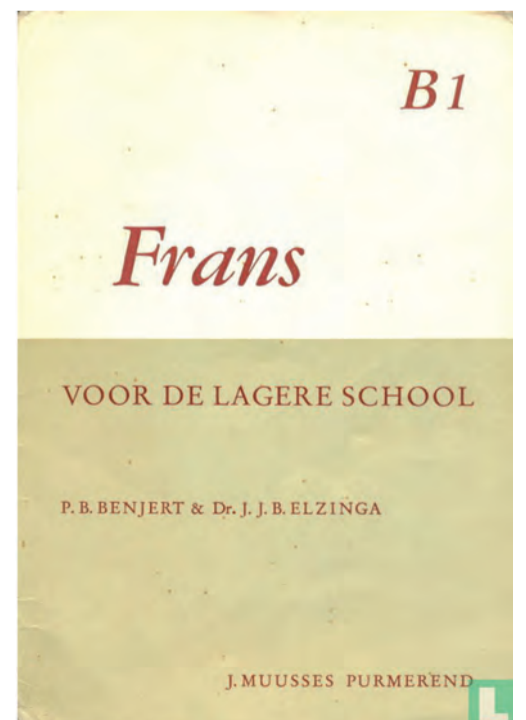
Vloekje

In de zesde klas kregen we Frans van het schoolhoofd, dat ons ook Franse liedjes aanleerde, zoals Au clair de la lune. Dat ging over het lenen van een pen bij het licht van de maan. De laatste regel ervan luidde: „Ouvre moi ta porte, pour l’amour de Dieu.” Die zin mochten we op onze School met den Bijbel niet zingen. Het hoofd legde uit, dat het eigenlijk een vloekje was. Om de liefde van God werden in Gereformeerde kringen bij het licht van de maan geen deuren geopend.

We zongen allemaal braaf de door het schoolhoofd gewijzigde tekst: „nous sommes tous en deux”. Wat natuurlijk flauwekul was want je kunt met z’n allen in zo’n klaslokaal nooit met z’n tweeën zijn.

Toch leverden de lessen wel wat op. Op de middelbare school hoefde ik het eerste jaar aan Frans niets te doen. Dat kende ik al. Eigenlijk ben ik nu wel ja-loers op mijn twee kleinkinderen die in Noorwegen naar school gaan. De één is negen jaar en de andere elf. Beiden spreken niet alleen vloeiend Noors, maar ook even vloeiend Engels. Deze talen worden al in de eerste klas gedoceerd, waarbij de nadruk wordt gelegd op het spreken.

Helaas, hun kennis van het Nederlands gaat duidelijk achteruit.

Schoolplaten afkomstig van www.wgvandehulst.com

Fantaseren bij oude schoolplaten

Lezen en wegdromen bij de schoolplaten van W.G. van de Hulst.

door: Mieke van der Jagt

Stillezen: dat was op de lagere school mijn favoriete vak. Dat had alles te maken met W.G. van de Hulst, de oude en de jonge. Van de vader waren de boekjes Er op of er onder en Toen en Nu.

Eigenlijk waren dat een soort geschiedenisboekjes, maar wij

mochten ze in de klas lezen. Het ene ging over de watergeuzen bij Den Briel en het andere over de vaderlandse geschiedenis in het algemeen.

Ze waren wat minder stichtelijk dan zijn 'leesboeken', die we kregen van onze vrome opoe en van de zondagsschool. De illustraties daarin waren van de zoon, die zijn vader overtrof met de boekjes Ik zie, ik zie en Kijk, het heeft gesneeuwd.

Die twee boekjes werden vergezeld van schoolplaten: twee

stukken in vogelvluchtperspectief van een dorpje of een stadje, gezien vanuit de dakgoot van de kerk. Links was een torentransje te zien en beneden waren een gracht, een bruggetje, wat huizen, een Stadspoort en daarbuiten de haven met een sluisje, een duintje en de zee.

Er gebeurde van alles. Ik herinner me een peutertje dat gevaarlijk dicht naar de waterkant is gesukkeld, een stel kinderen dat een kar over het bruggetje helpt duwen, een paar jongetjes

die clandestien op de toren zijn geklommen en een ziek kind dat een ballon heeft gekregen. Het is de zomerplaat en er zijn meer ballonnen. Eentje is uit de handen van een meisje geglipt en twee jongetjes proberen hem uit de lantarenpaal te halen.

Sneeuwpoppen

De winterplaat is ook meer dan gezellig. Er wordt natuurlijk geschaatst, er staan sneeuwpoppen en iemand op een paard trekt een heel rijtje sleetjes.

Bij het stillezen was ik bovenmatig ijverig. Je mocht niet meer dan één hoofdstuk lezen maar regelmatig was ik daarin in overtreding. Wat niet zo slim was, achteraf gezien, was dat ze de platen gewoon lieten hangen. Tijdens zo'n beetje alle lessen dat ik erover te fantaseren en waarschijnlijk was ik niet de enige. Uiteindelijk zijn we toch allemaal van de lagere school af gekomen, dus zo ongunstig zal de invloed niet geweest zijn. Ik heb er mateloos van genoten.

Nieuwe kok voor Zeeuws weerzien

Cas Zwemer, chef & eigenaar van Restaurant Zeeuwse Streken te Middelburg, verrast vanaf nu de lezers in elke editie van Zeeuws Weerzien met een recept waarin streekproducten van het seizoen zijn verwerkt. Hij stelt zichzelf voor:

Ik ben geboren en getogen op Walcheren en heb een grote voorliefde voor onze provincie. Noem me gerust een chauvinistische Zeeuw. Ook heb ik een passie voor goed eten en horeca. Met name seafood is een specialiteit van mij, en dus ook in ons restaurant. Van jongs af aan heb ik een grote liefde voor zee en watersport gehad. Vanwege die passie begon ik na de middelbare school op het Maritiem instituut in Vlissingen, want ik wilde gaan varen! Al snel kwam ik erachter dat het bestond uit heel veel stil zitten, exacte vakken en techniek waar geduld voor nodig was... Niet mijn sterkste punten. In de tussentijd werkte ik al drie jaar als hulpkok bij de Campveerse Toren in Veere. Zo ben ik de horeca ingerold, met name door eigenaresse Hendrina van Cranenburgh en chef-kok Eric van Bochove. Zeeland biedt zoveel aan produc-

ten: beste vis, groenten direct van de lokale boer, vlees van kleinschalige lokale boerderijen – we hebben echt het beste in onze eigen tuin! Van oudsher zijn Zeeuwen zûûnig. Wat vroeger 'armenvoer' was, wordt nu voor goed geld verhandeld. Zelf vind ik het heerlijk om in de juiste seizoenen als ik tijd heb de kust af te struinen en zelf zeegroenten, oesters en mosselen te rapen en steken. Mijn Zeeuwse recept is ditmaal dan ook een recept met ingrediënten die je nog steeds gratis bij elkaar kunt sprokelen langs onze mooie kust. De kust van de Oosterschelde ligt letterlijk bezaaid met creuses, een van origine Japanse exoot die enorm goed gedijt in Zeeuwse wateren. Per persoon mag je maximaal tien kilo mosselen en/of oesters rapen. Zeegroenten groeien vanaf mei ook op de schorren en aan de dijken.

Oesters & mosselen met zeegroenten

Mijn recept voor zes rauwe oesters vooraf en mosselen gekookt op Zeeuwse wijze:

Raap zes creuses per persoon, steek ze open en serveer ze met een partje citroen

Mosselen op Zeeuwse wijze (eigen recept)

Bij eb kun je goed mosselen van de palen op het strand steken. Op de schorren groeien lamsoor en zeevenkel.

Maak 1 kg mosselen per persoon schoon, en kook ze op de volgende wijze.

Zet een ruime pan op een hoog vuur. Voeg een scheut olijfolie toe en de fijngesneden Zeeuwse ui, 1/3 fijngesneden rode peper aanfruiten, voeg de Zeeuwse mosselen toe, afblussen met een half glas Zeeuws witbier. Voeg takjes zeevenkel toe en 1 volle hand Zeeuwse lamsoor. Haal de mosselen van het vuur zodra ze allemaal open zijn.

Blauwe vingers omdat je links was

Mijn juf in de eerste en tweede klas van de lagere school in Terneuzen was Heleen de Rijke, vers van de academie en vol goede (lees: leuke) ideeën voor haar leerlingen.

Schoolfoto Rienk en Margreeth, 1967

door: Margreeth
Ernens-Abrahamse

We moesten nog wel op de ouderwetse manier leren schrijven, het schuinschrift De Nieuwe Lopende Hand, met kroontjespen. Klasgenootje Claartje was linkshandig en had daar veel moeite mee. Juf De Rijke liet daarom onmiddellijk een bijzondere pen voor haar aanrukken, een mintgroene, met een speciale greep voor haar linkerpootje.

'Welleputje'
Twee jaar na mij ging mijn jong-

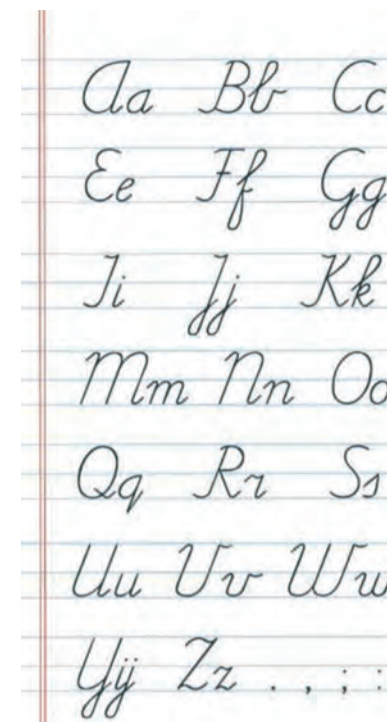

ste broer Rienk naar de eerste klas. Hij had de pech dat hij bij juffrouw Van der Welle terecht kwam, door ons oneerbiedig 'Welleputje' genoemd. Rienk was net als Claartje linkshandig, maar juffrouw Van der Welle, een dame die naar de pensioengerechtigde leeftijd toe ging, vond dat hij echt rechts moest schrijven en wilde niets weten van al die nieuwerwetse fratsen

met aparte pennen. Rienk kreeg dan ook vaak met een stokje corrigerende tikken op zijn vingertjes. Kennelijk mocht dat toen nog. Als zesjarig jongetje had hij het daar moeilijk mee en kwam hij vaak huilend thuis. Onze vader heeft verschillende malen met de juf gesproken omdat hij niet wilde dat ze met haar stokje op Rienks vingers sloeg, maar dat

was tegen dovemansoren. „Het was heel raar, maar klasgenoot Peter mocht wel links schrijven, ik niet,” zegt Rienk Abrahamse (62) er nu over. Hoe dat precies was geregeld weten we niet.

Afgrijzen
Rienk denkt met afgrijzen terug aan die eerste twee schooljaren. „Ik vond het echt een vrese-

lijke juf, ze vond het foutloos opzeggen van psalmversjes het allerbelangrijkste. Ik heb er ook niet zoveel geleerd. Maar ja, we voegden ons erin.” De rest van zijn lagere schooljaren vond hij wel leuk. „Ik ben wel rechts blijven schrijven, dat was er echt in geslagen. Maar tekenen deed en doe ik altijd links.”

Rienk heeft er geen trauma aan overgehouden, wel een bar slecht handschrift. Hij bleef voor de rest alles links doen en kon op zeker moment zelfs simultaan rechts en links schrijven. „Handig bij het schrijven van strafregels!”

Brugpieper op een andere planeet

De indruk van de eerste dag op de middelbare school is voor elke leerling overweldigend. Herinneringen van een brugpieper.

door: Albert Kort

Een toelatingsexamen voor de middelbare school heb ik nooit afgelegd. Wel een CITO-toets in de zesde klas, die bepaalde tot welk niveau ik kon worden toegelaten. Met de uitslag waren mijn ouders in hun nopjes. Ik mocht naar de HAVO-VWO-brugklas van de school die zij voor mij hadden uitgekozen. Dat hun keuze was gevallen op het Sint Willibrordcollege lag voor de hand. Ik kwam uit een katholiek gezin, had op de katholieke Mariusschool gezeten en, niet onbelangrijk, ons huis aan de Lindenstraat stond pal tegenover het schoolgebouw aan de Fruitlaan. De nabijheid van de school betekende echter niet dat ik me er gelijk thuis voelde. Integendeel zelfs. Toen ik als brugpieper voor het eerst het imposante gebouw betrad en door de lange gangen langs de verschillende leslokalen liep, was het alsof ik op een andere planeet was beland.

Doodmoe
De honderden leerlingen die daar rondstruinden, de vele leraren die in de pauzes op de gangen rondliepen, het geschreeuw van de conciërges, het veelvuldig wisselen van lokaal iedere vijftig minuten wanneer de bel ging, het snel

in- en uitpakken van de boekentas: dit alles maakte op mij een verpletterende indruk en aan het einde van de dag was ik doodmoe. Wat ik van de lessen zelf vond? Daar kan ik kort over zijn. De geschiedenislessen van Frans Beerens waren een verademing. Wat kon die man mooi vertellen en toneelspelen! Zijn verhalen brachten de geschiedenis tot leven, zo meeslepend waren ze. De gymlessen van Speckens daarentegen waren een dieptepunt, en dat lag zeker niet alleen aan mij. Toegegeven, lenig ben ik nooit geweest. Maar ik was altijd wel te vinden voor een partijtje voetbal en ook basketbal lag me wel. De binnensporten aan de talloze martelwerktuigen in de gymzaal, zoals de touwen of de klimrekken, de bok of de ringen, waren aan mij echter niet besteed. In de touwen kwam ik nog geen meter omhoog.

Hoogtevrees
Voor een koprol op de bok was ik doodsbenauwd en van de rekken kreeg ik hoogtevrees. Daarbij kwam nog dat ik niet hoefde te rekenen op enig mededogen van Speckens. Sterker nog, hij maakte mij meer dan eens tot lachobject in de klas door mij tot voorbeeld te degraderen van hoe het NIET moest. Frustrerend, zo'n leerkracht. Dat het aan zijn lessen in het zwembad te danken was dat ik mijn zwemb diploma behaalde, was slechts een doekje voor het bloeden.

RAPPORTEN van *A. Kort*

leerling(e) der *6^e* klasse Cursusjaar 19 *67/1968*

VAKKEN	Eerste rapport	Tweede rapport	Derde rapport
Godsdienst			
Lezen	<i>F</i>	<i>F</i>	
Schrijven	<i>F</i>	<i>F</i>	
Rekenen	<i>0</i>	<i>9</i>	
Nederlandse Taal	<i>0</i>	<i>0</i>	
Vaderl. Geschiedenis	<i>0</i>	<i>0</i>	
Aardrijkskunde	<i>F</i>	<i>0</i>	
Kennis der Natuur	<i>F</i>	<i>0</i>	
Zingen	<i>6</i>	<i>6</i>	
Tekenen	<i>0</i>	<i>F</i>	
Lichamelijke Oefening	<i>F</i>	<i>F</i>	
Nuttige Handwerken	<i>F</i>	<i>F</i>	
<i>Handenarbeid</i>	<i>F</i>	<i>F</i>	
<i>Verkeer</i>		<i>0</i>	
Gedrag	<i>F</i>	<i>0</i>	
Vlijt	<i>0</i>	<i>0</i>	

Een der Onders of Verzorgers: *[Handtekening]* De Onderwijzer(es): *[Handtekening]*

Gezien: *[Handtekening]*
1e Rapport
[Handtekening]
2e Rapport
[Handtekening]
3e Rapport

Bevordert Niet-bevordert

Meester viel door de mand

Soms blijft een verkeerd grapje of opmerking van een leraar in een heel leven bij. Ik zat in de vijfde of zesde klas van de openbare basisschool in Brouwershaven. Tijdens de Nederlandse les, wat toen nog gewoon taal heette, behandelde de hoofdonderwijzer uitdrukkingen en gezegden. Hij vroeg mij de betekenis van 'je keel schrapen'. Ik antwoordde dat dit het licht kuchen was om bijvoorbeeld na lang stil zijn je keel schoon te maken om daarna gemakkelijker te kunnen praten. Dat was fout, zei de meester. En hij haalde zijn nagels kort over zijn hals. Dat was volgens hem de betekenis.

Met dat gebaar en die betekenis viel hij voor mij compleet door de mand. Daarna was hij voor mij nooit meer geloofwaardig. Dat ik dat nu op mijn 72ste nog weet, bewijst dat. (Ans van Nieuwenhuijze)

Lesstof voor het leven

Veel mensen denken met weemoed terug aan hun schooltijd. De tijd die ons voor een deel gevormd heeft tot wie en wat we zijn. Je kwam er niet alleen om kennis op te doen, maar zeker ook om je sociale vaardigheden te ontwikkelen. Om respect voor de leerkracht te hebben, om gedisciplineerd te werken, om ontspannen te spelen, om kinderen te ontmoeten uit alle lagen van de samenleving.

Niet alle herinneringen zijn zoet. Zweten op lesstof die maar niet in je hoofd wilde blijven zitten, een leerkracht die minder aardig was, pestkoppen die je het leven zuur maakten... Daarmee omgaan is ook lesstof voor het leven.

Met dat inzicht blijven de goede herinneringen over. Beelden die ZB Bibliotheek van Zeeland opdook in de Beeldbank Zeeland en oude krantenartikeltjes en attributen uit het Museum Schooltijd in Terneuzen, gefotografeerd door Peter Verdurmen, brengen die nostalgische gevoelens weer in ons boven.

Schoolreisje van de Christelijke lagere school van Hoedekenskerke naar de Efteling, ca. 1964. Bovenste rij vanlinks naar rechts: meester Heikoop, hoofd van de school, Rinus Nieuwenhuijze (ouder, vrijwilliger), Trui Nijse (ouder, vrijwilliger), meester Reitsma, Jan de Bart (ouder, vrijwilliger), Jan la Grand (ouder, vrijwilliger) tweede rij van links naar rechts: Mart Louisse, Ko de Visser, Gerrie de Jager, Leo de Pree, Lineke Smallegange, Anita Steijn, Sjaan Otte, Hannie Otte, Max la Grand, Adrie Marijs, Lia de Wolf, Hannie de Bart, Maja Hundersmark, Suzan de Bart, de volgende rij van links naar rechts: Elly Lindhout, Lucy van de Ree, Lukasse, Lia va Doeselaar, Jan den Dekker, Jan Scheele, Jan Lukasse. Onderste rij: Rene van Doorn, en Piet Louisse. | Foto ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. FO156597.

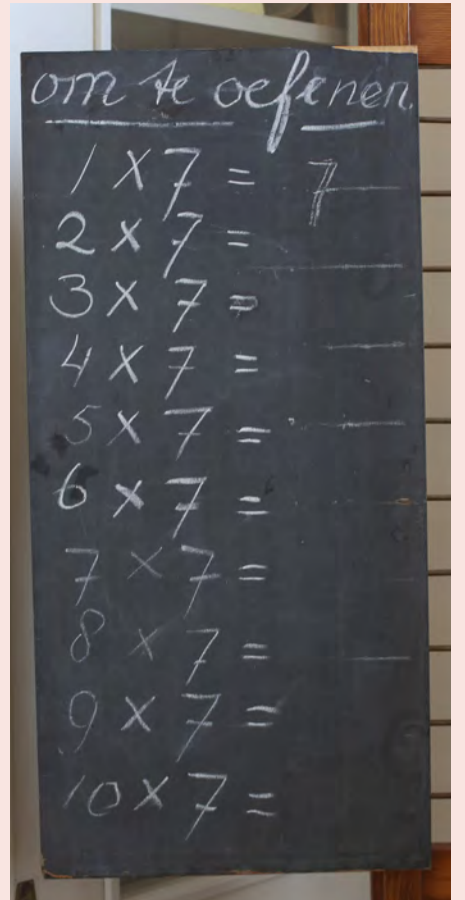
Uit het kleuterklasje, Museum Schooltijd | Foto: Peter Verdurmen

Les op de Amerikaanse school in Terneuzen, opgericht voor kinderen van DOW-employees, ca. 1964. | Foto: Jacqueline Midavaine, ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. FO107274.

Met de schoolbus door de sneeuw naar de rooms-katholieke lagere school in Oostburg in 1964, | Foto: Oscar de Milliano, ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. FO084498.

Het beroemde leesplankje,
Museum Schooltijd |
Foto: Peter Verdurmen

Actie 'Melk moet terug naar school' in 1970 op de Pieter Louwerseschool in Souburg. | Foto: A. van Wyngen, ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. FO027782.

Kind speelt in 1971 op het schoolplein van de school aan de Ridderspoorlaan in Vlissingen, tot half 2009 onderdeel van Het Vlot, | Foto: Jacqueline Midavaine, ZB Beeldbank Zeeland, recordnr. FO. 104478.

Fröbelschool Bastionstraat Axel, Museum Schooltijd | Foto: Peter Verdurmen

Concertagenda najaar 2022

Nieuwe Kerk Zierikzee & Cornelius Kerk Noordwelle

Za 29 oktober - 20.00 uur
Concert Koninklijke Harmonie Kunst & Eer

Za 5 november - 15.00 uur
Klassiek naar Jazz in de Cornelius kerk te Noordwelle

Za 12 november - 15.00 uur
De Geboorte van de Opera (Monteverdi)
door Ensemble Le Nuove Musiche o.l.v. Krijn Koetsveld

Za 26 november - 20.00 uur
Jubileum Concert Dutch Swing College Band

Zo 27 november - 14.30 uur
Danzfestival Zeeland medewerking Studio Free

Vr 2 december - 20.00 uur
Woodstock Festival

Za 17 december - 14.30 uur
Muzikale delen Weihnachts Oratorium

voor meer informatie en het bestellen van kaarten : www.casd.nl

Stichting Culturele
Activiteiten op
Schouwen-Duiveland

WILT U OOK ADVERTEREN IN DEZE KRANT?

Informeer naar de mogelijkheden
E-mail: drukkerij@meulenberg.nl

Meulenberg Media

Rotterdamsekaai 61 - 4331 GN Middelburg
Tel.: 0118 63 51 26 - www.meulenberg.nl

Zeeuws Weerzien werkt samen met:

Feest

VAN HERKENNING

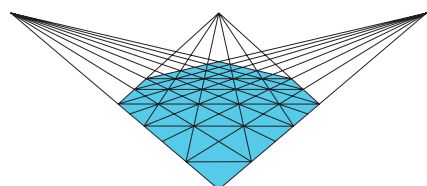
Distributie Zuid West
TRANSPORT & KOERIERS DIENSTEN

LA DOLCE VITA
LAMIADOLCEVITA.NL

Bibliotheek van Zeeland

ZEEUWS ARCHIEF

Als u tevreden kijkt ...

kijken wij ook tevreden!

Wij vindt u het prettig als u ons opdracht geeft een Philips televisietoestel te leveren. Maar het leveren alleen is van weinig waarde; niet voor u en niet voor ons. Wij zijn pas tevreden, als uw kostbare nieuwe aanwinst bij u thuis staat. Als de installatie en het toestel perfect werken en als u zegt: „'t Is af, ik ben dik tevreden“. Dan hebt u ervaren wat **RADIO DE BUCK** service is en zult u onze diensten ook aan anderen aanbevelen. Daardoor kopen al jarenlang zovelen altijd en uitsluitend bij **RADIO LE BUCK**.

Kom ook eens kijken naar de prachtige Philips toestellen. In prijzen al vanaf

f695,-

RADIO de BUCK

NOORDSTRAAT 84-86 TELEFOON 2573 TERNEUZEN

N.V. TRANSPORT MIJ.
«TERNEUZEN»

gevestigd te Terneuzen.
Vergadering van Aandeelhouders op donderdag 25 Juni 1959 des n.m. 2 uur in het Hotel „Rotterdam“, Westkolkstraat te Terneuzen.

Punten van behandeling liggen ter inzage ten kantore der Vennootschap. Aandeelhouders worden er op gewezen, dat tengevolge artikel 21 der statuten, de aandelen, indien men ter vergadering wenst te komen voor 23 Juni 1959 ten kantore der Vennootschap of bij de heer J. G. van der Peijl, Veerplein 10, Papendrecht, moeten worden gedeponeerd.

De President van
Commissarissen.

Te koop gevraagd:

10.000 kg HOOI

P. DE SMIT,
Stroodorpe 33, Sluiskil.

**Woensdag
Gehaktdag**

500 gram
KWALITEITS
GEHAKT
f 1.65

100 gram
ONTBIJTSPEK
f 0.42

HUZARENSLA,
heerlijk op de
boterham
f 0.60
per bekertje.

f^aE.A. IJsebaert
Vlooswijkstraat 57

BALL-PENNEN
N.V. Fa P. J. v. d. SANDE

Marja de Koning.

Rechts: De vroegere Openbare Lagere School aan de Nieuwe Boogerdstraat in Zierikzee werd uiteindelijk gesloopt en maakte plaats voor woningen en parkeerterrein |

Foto: Gemeentearchief Zierikzee

Verhuizen met de school. Dat maakt indruk op kinderen. Is elke verandering ook een verbetering?

door: Ali Pankow

Van oud en donker naar nieuw en licht

'Ach zou die school er nog wel zijn, kastanjabomen op het plein; de zware deur'. Het zijn de beginregels van een lied van cabaretgroep Don Quishocking uit 1974 op een tekst van Willem Wil-mink. Het lied typeert feilloos de vroegere Openbare Lagere School in de Nieuwe Boogerdstraat in Zierikzee. Marja de Koning (59) ziet het allemaal nog voor zich: „Een hek, een groot plein met bomen en twee deuren: links voor de eerste drie klassen en rechts voor de hogere.” Als 8-jarige maakte Marja de verhuizing mee van die oude school in de

binnenstad naar de nieuwe: 't Kofschip aan de Scheldestraat in de nieuwbouwwijk aan de rand van Zierikzee.

Naar buiten kijken

„Dat was aan het begin van het schooljaar 1970/1971. Ik ging naar de vierde klas. Het grootte verschil was dat er zoveel licht was, dat we naar buiten konden kijken en zien wat voor het weer het was. In de oude school hadden we hoge ramen, waarvan de onderste helft van dat melkachtige glas had”, memoreert Marja. Zij denkt overigens zeker ook met plezier terug aan die oude

binnenstadschool met twee verdiepingen. „Boven was het handwerklokaal. Dat breiwerk van ons was soms zo stijf als beton. Dan breidde de juf twee naalden om de boel weer wat los te krijgen. De andere lokalen daar stonden leeg, daarin brachten we vrijdagmiddags wat toneelstukjes als weekafsluiting. Op die bovenverdieping stonden ook twee stoelen met een touwtje ertussen gespannen. Daar mocht je niet voorbij. Het verhaal ging dat je daar door de vloer kon zakken.” Marja vertelt ook lachend over

de wc-tjes en de wasbak verder weg om de hoek met een handdoek waarvan je niet wist wanneer die gewassen was. Die oude school had ook een eigen inpandige gymzaal. Die had 't Kofschip niet. „Vanaf de nieuwe school moesten we op de fiets, verdeeld in groepjes van vier, naar Sportcentrum Onderdak aan de andere kant van de stad.” De nieuwe school groeide snel uit zijn voegen. „Het fietsenhok raakte zo overvol dat bepaald werd, welke kinderen van dichterbij maar moesten komen lopen. In de zesde klas kregen we bij toerbeurt in duo's de taak van

Klaar-Over. Dat was zo leuk. Dan stond je met zo'n veel te grote oranje jas aan en met een fluitje het verkeer voor de scholieren te regelen op het kruispunt bij de Westbrug. Daar maakten bewoners van zorgcentrum Borrendamme soms ook graag gebruik van.”

Trots op T-shirt

Marja noemt ook graag nog de T-shirts die toenmalig hoofdonderwijzer Cees Vaarzon Morel voor 't Kofschip liet maken. „Die droegen we allemaal met trots hoor. Bijvoorbeeld tijdens de Avondvierdaagse.”

Schoolblijven? Ja graag! Stijf van de zenuwen voor het toelatingsexamen

door: Margreeth Ernens-Abrahamse

Zesde klas lagere school en de brugklas lonkte: eindelijk 'groot'! Het merendeel van mijn klasgenoten deed de CITO-toets om het juiste schooltype te kunnen kiezen.

Toen ik naar de eerste klas van de lagere school ging, zat mijn zus al in de zesde.

Ik was best een braaf kind, denk ik, maar ik verveelde me stierlijk in die eerste klas. Ik kon allang lezen, schrijven en rekenen, en vond dan ook dat er weinig te beleven viel.

Daarom hield ik graag gezellige gesprekjes met mijn klasgenootjes. En daar werd ik natuurlijk voor gestraft: schoolblijven dus.

De keer dat ik op een dinsdag moest nablijven was een openbaring: mijn juf, Heleen de Rijke, gaf na schooltijd aan klas zes (onder wie mijn zus) de facultatieve les Engels.

Nu was mijn belangstelling gewekt: eindelijk iets nieuws! Ik volgde de les gretig en kon niet wachten om mijn nieuw verworven kennis thuis te spuien. Mijn zus vond het een stuk minder...

Voortaan zorgde ik dat ik op die dagen dat er Engelse lessen waren, moest schoolblijven.

Dat viel al snel op, al helemaal omdat ik het nogal leuk vond. De juf gaf me dan ook een karweitje, zodat ik strafeloos in het lokaal mocht zijn tijdens de Engelse les. Ik moest me met de klassenbibliotheek bezig houden, een leuk werkje en bepaald geen straf! (Margreeth Ernens-Abrahamse)

Ik niet, mijn vader vond het een dure grap en volstrekt overbodig. Aangezien ik kind nummer vier was, kon hij zelf wel inschatten dat ik naar het Havo kon en daar gaf hij me ook voor op bij het Zeldenrustcollege in Terneuzen.

Ik mocht echter niet zomaar naar de brugklas: er moest een heus toelatingsexamen worden afgelegd. Samen met klasgenoten Jan en Jan meldde ik me ruim voor tijd op een zaterdagmorgen. Voor het eerst naar school op zaterdag! Er waren gelukkig heel wat lotgenoten die aan de tand moesten worden gevoeld.

Noodgebouwen

Het Zeldenrustcollege bestond in 1970 nog maar vier jaar en was gehuisvest in een paar noodgebouwen aan de Mozarthof. Er was geen plein, alleen een vrij breed pad tussen de lokalen en het fietsenhok. De wijde omgeving was nog onbebouwd. De beide Jannen en ik waren zenuwachtig. Toen de bel eindelijk ging waren we blij

De stapels boeken voor de leerlingen van het Zeldenrustcollege werden in de zomervakantie klaargelegd. |

Foto: Piet Dieleman

dat we mochten beginnen. We werden in een lokaal aan aparte tafeltjes gezet en er waren twee surveillanten die goed in de gaten hielden of we bij elkaar afkeken. Het jaar ervoor had ik verkeersexamen gedaan, maar dit was toch wel andere koek.

Het duurde ruim een week (we stonden stijf van de spanning) eer we alle drie bericht kregen dat we werden toegelaten tot B5, een van de brugklassen. Blijkbaar hadden we het goed gedaan want deze

klas had allemaal leerlingen die naar het atheneum waren doorverwezen. In de laatste week van de zomervakantie konden we onze huurboeken ophalen. Ik kreeg geld mee, want er moest ter plekke worden afgerekend. We kregen er meteen gymkleren aangemeten (een blauwe gymbroek en een wit badstoffen shirt met het schoollogo). Verder ontvingen we ons rooster. De klaslokalen van het Zeldenrustcollege hadden namen als Pascal (voor de lessen Frans), Van Schendel (Nederlands) en Shakespeare (Engels), zo lazen we op het rooster. Voortaan moest je dus ieder uur met een volle boekentas sjouwen naar een ander lokaal met een andere leraar.

Boeken kافتen

Het zou wennen worden, maar we hadden er zin in! En we waren heel benieuwd naar onze nieuwe klasgenoten van B5. En natuurlijk naar de leraren. Op het rooster stonden de namen Stompff, Spielman, Rammeloo, Janse, De Rode, De Visser, Hamelink, Van der Windt, Neele, Van-LerBerghe, Lokerse, Bauwens, Switters, Verpoorte, Martens, De Jonge, Wielinga, rector Van Dijk en conciërge Sturm. Maar eerst moesten al die boeken worden gekaft, want anders kreeg je een boete, zo was ons dreigend verzekerd.

Wat weet u er nog van?

Wilt u reageren op een artikel uit deze krant? Stuur uw reactie naar redactie@zeeuwsweerzien.nl. Komt er een herinnering bij u op naar aanleiding van één van onze bijeenkomsten? Ook die ontvangen wij graag.

Wilhelminaschool Vlissingen

Naar aanleiding van de oproep in onze krant, stuurt Petra Bakker deze foto uit 1970 van haar klas op de Koningin Wilhelminaschool in Vlissingen. „Ik ben het meisje met de bril”, schrijft Petra. Herkent iemand anders zich ook op de foto?

Ouwe schole

Ouwe schole, je dee je verbaarhe achter mathlas, zôdat wulder de waereld daerbutte nie konde zie. Ouwe schole, de kinders ao vrie as de meêster ziek was, `t is lillijk, wat waere m`n aomè dan toch blie. `t Was stille op de straete, neffen de deure de klompen, in de gank ieng `n plaete, achterin stieng `n pompe. Ouwe schole... `t Was nie fris in de schole, mit je stienkende tweletten, want d`n ofvoer die deugde netuurlijk wî vò gin cent. An de aeken daer ienge de jassen in de petten, laeter è ik toch noòit zò `n geborhen `eid `ekend. De meêster bie `n plaete van varre landen in stroamen, in twint dat `n praette kò je daer â van droame. Ouwe schole...

In de klassen dae kò je de kennis bienae ruke, Bonifatius wier toch bie Dokkum gemeên vermoord, in de juffrouw dee aoltied `n leesplankje gebruke, dust toe è m`n vò `t eêst ok van Wim, Zus, Jet `ehoord. De meêster gieng vertaale in ie dee slaven verkoape, in `n zucht bie de baale, want dan was `t of eloape. Ouwe schole...

Over maeten, gewichten in snel `eid sommen maeke, op `n wegt kwaeme maansen mekaore dan tehemoot. Zat je dichte bie de kachel, dan kreeg je wè `s vaeke, dat was lillijk, want meêster vond dat âgheêl nie goed. De foto van mien klasse, waer ik somtieds naer zit te staeren, lei verheeld in m`n kasse om eêl goed te bewaeren. Ouwe schole...

Scan qr-code en u hoort hoe het Schouws Cabaret Kant'ooi dit liedje zingt.
Henk Blom

De ouwe schole van Renisse

Naar de grote school

De ouderwetse kleuterschool bestaat sinds lange tijd niet meer en maakt nu deel uit van het basisonderwijs. Wanneer je vroeger 4 jaar werd mocht je naar de kleuterschool en op 6 jarige leeftijd naar de 'grote school'. Dat was een ingrijpende gebeurtenis. Om het weemoedige afscheid van mijn kleuterschool wat te verzachten werd er een foto gemaakt, een gewichtig moment in het oorlogsjaar 1942. De jongens werden uitgedost als tovenaars. Uit vellen wit papier werden grote kragen gemaakt met uitgeknipte puntjes en uit rood papier grote puntmutsen. De mutsen werden beplakt met sterretjes en halve maantjes en ziedaar de tovenaars die op deze manier de overgang maakten van de kleuterschool naar de 'grote school'.

Kees Stevense

Reünie

Mijn herinneringen aan schooltijd beginnen in 1941, als 6-jarige op de toenmalige openbare school aan de Dorpsstraat in Breskens: Vanuit de Tweede Zandstraat liep ik elke dag naar school. We kregen toen nog leesles met het bord 'aap noot mies' en leerden schrijven met een griffel op een lei. Uiteraard herinner ik mij na ruim 80 jaar geen verdere details meer, maar ik weet wel dat ik graag naar school ging daar in Breskens. Zo'n 60 jaar later, op 7 oktober 2000, bezocht ik een door 2 oud-leerlingen, Joop Valk en Jaap Keymel, prima georganiseerde unieke reünie van mijn klas, waarbij ik veel van mijn vroegere klasgenoten mocht ontmoeten. Het was echt een geweldig weerzien toen met al die reünisten. Sommigen hadden elkaar al meer dan 50 jaar niet meer gesproken en er was toen volop gelegenheid om na al die vele jaren eindelijk weer eens bij te praten. Bij die gelegenheid kregen we allemaal een leuke foto uitgereikt van onze 1e klas in het schooljaar 1941 n.b.: op de die foto vond ik mijzelf terug op de voorste rij, 3e van rechts. Ook die reünie is inmiddels alweer bijna 22 jaar geleden. Maar mijn schooltijd in Breskens en die zeer geslaagde reünie daar, zal ik echt nooit vergeten!

Cor Boeije (1934), Terneuzen

Streng juffrouw

Op de lagere school in Veere had juffrouw van Leeuwen er flink de wind onder. Schrijven deed je met rechts en er mocht beslist geen Walchers dialect worden gesproken. Eén van de kinderen had in een dictee 'appelsien' opgeschreven. Dat moest van juffrouw Van Leeuwen toch echt 'sinaasappel' zijn. Strafwerk en nablijven dus!

Deelnemer leesbijeenkomst Veere

Klepperdansen

(uit Zeeuws Weerzien nr 13)

Ik herinner me de klepperdansen nog goed. Vroeger zongen en klepperden we voor het bordes van het stadhuis op Koningin-nedag 31 augustus. We oefenden op school met de kleppers en zongen erbij. Natuurlijk ontbrak ook het Wilhelmus niet.

Mevrouw Franke, Veere

Melodie Louis Neefs

In Zeeuws Weerzien nr 13 vroeg Hans van der Stel wie de oorspronkelijke tekst op de melodie van 'Margrietje', de hit van Louis Neefs, kent. Lezers Margreet Martens en Rini Schilders verwezen naar de website https://de.wikipedia.org/wiki/Guter_Mond,_du_gehst_so_stille. Het blijkt dat meerdere artiesten zich hebben laten inspireren door de melodie van het oorspronkelijke 'Guter Mond, du gehst so stille', waaronder ook Nana Mouskouri. Er is ook een Nederlandse vertaling van dit uit 1800 stammende volksliedje, waarvan de eerste regels luiden: Schone maan, zeg ziet gij heden.

Wemco limonade

In jullie zomereditie stond een oude, nostalgische advertentie van Wemco limonade. Heel erg leuk en verrassend vond ik dat. Volgens mij is dat niet zo bekend. Mijn vader was melkboer in de jaren vijftig tot 1980. Na zijn overlijden vonden we in de inboedel een prachtig, nog nagenoeg nieuw emaillen reclamebord van Wemco. Aan de goede staat te zien heeft het nooit ergens opgehangen denk ik. Maar het hangt nu bij ons in de gang. Na enig speurwerk schijnt er dus vroeger een limonade-fabriekje van Wemco gezeten te hebben aan de Kinderdijk in Middelburg.

Rianne van der Maas- de Bruijn

Niet alle reacties kunnen in de krant worden opgenomen. Lees daarom verder op www.zeeuwsweerzien.nl/van-lezers. Daar vertelt Johannes van Liere bijvoorbeeld over de spannende tocht naar school op een 'doortrapper'.

Zwaoluws tellen

Ik zat in de vijfde klasse bij meêster Maas, die toen an z'n leste jaar bezig was.

't Was voorjaar. Op 'n middag vertellende die over zwaoluws. Allicht wisten wudder wao d'r zwaoluws zaoten onder de goote of overstekken van 'uuzen. Me konnen d'r bots 'n rijtje opnomen.

„Bie Leen de Die, bie Magnus en Dierixs”, om d'r maor 's 'n paor mènsen in de buurte te noemen. Je zag dat op straote ee. Dao lag ommerst altied een 'ôpje stont.

Verjaogen

Sommige mènsen, zoals bie Van Vooren, dao lag niks. Die 'aon onder de nisten schietplankjes gemaakt. O, jao, en op ênde van de straote, dao weunende 'n oud vintje. Die kwaom 's aoves mee de koppejaoger nao buuten. Daoran 'ieng 'n ouwe slunse en zò verjaogende die de zwaoluws. Zò tegen d'n aovund, tussen licht en doenker, deed ie dat.

Meêster Maos dêelende papieren uut, waarop me mosten invullen wao die nisten zaoten en 'oevee.

Toen alle straoten waoren verdêeld, bleven d'r nog wat polders over. Saomen mee m'n kammeraod Wim, kregen me de Beukels- en Koninginnenpolder.

Melken

Bie Cuelenaore kwamen me in d'n achtermiddag in de koejestal. Dao wier net gemolken. De bezinne, (jao zò noemende wudder katholieke boerinnen) was 'n klein vrouwtje. Ze was an 't melken. De bovendeure stoeng open. 't Was een laoge stal mee wel vuuftien koeien. 'k Zie de bezinne nog zitten op d'r

blokstoel mee 'n immer tussen d'r kniejen. Me stoengen op de bochtstraote en de zwaoluws vlogen raokeliengs langs ons deu 't deurgat. De stal in. 't Leek wel of de kromme balken van de zolderieng vol zaoten mee zwaoluwisten. Wim goeng nao binnen. Die was gewènd mee koebêesten om te gaon. Die weunende op 'n boer'of. Ikke nie. Ik weunende in de binnen. Ik bluuf buuten staon om de nisten op te schrieven en Wim tellende binnen. Meschiens wel twintig nisten. Mao joeng toch.

Rinus Willemsen uit Biervliet is een van de streektaalspecialisten in Zeeland. Speciaal voor Zeeuws Weerzien klimt hij in de pen.

Naschrift

Vermoedelijk was deze telling onderdeel van een jaarlijkse actie die de Natuurvereniging in West-Zeeuws-Vlaanderen toen organiseerde en daarbij alle scholen inschakelde.

In het museum terug naar school

Kroontjespennen, Museum Schooltijd | Foto: Peter Verdurmen

Museum Schooltijd, Terneuzen

Je hoeft je hoofd maar om de deur te steken of je beleeft weer die sfeer van vroeger. Een groepje enthousiastelingen in Terneuzen kwam op het idee een museum op te zetten met oude schoolmaterialen. Er werden spullen aangeboden en aangekocht en al snel groeide de collectie zo uit dat er een volwaardig museum ontstond en moest worden verhuisd naar een groter pand. Behalve het nostalgische meubilair met diverse oude schoolbankjes kom je er leesplanken, letterdozen, schoolplaten, schrijfschriften en leerboeken tegen. Maar je leert er ook waar 'onder de plak zitten' vandaan komt. Van het latje waarmee de meester of juffrouw als straf hard op je handpalmen sloeg tot die vuurrood zag. Omdat ze dat bij thuiskomst ook zagen kreeg je daar nog een pak rammel toe. Een fijn museum waar ook een bijeenkomst van Zeeuws Weerzien wordt gehouden.

► Museum Schooltijd | Nieuwstraat 2-4, Terneuzen.

Geopend: wo, do, vr, za van 13.30 - 17.00 uur (mei t/m september), wo en za 13.30-17.00 uur (voor- en najaar). In december en januari is het museum gesloten. Zie ook: www.schoolmuseumterneuzen.nl

Ad en Corrie de Hoon tonen enkele attributen uit de collectie van museum Schooltijd in Terneuzen die leerlingen vroeger angst inboezemden, de pechvogel (die stoute kinderen toegeworpen kregen in de klas) en plak, de lat waarmee leerlingen forse tikken op hun handen kregen. Achteraan museumvoorzitter Adri Tholens | Foto: Peter Verdurmen

Stempels van de juf, Museum Schooltijd | Foto: Peter Verdurmen

Lokaal anno 1920 | Foto De Burghse Schoole

De Burghse Schoole, Burgh-Haamstede

Het museum de Burghse Schoole is gevestigd in een authentiek schoolgebouw van rond 1845, waarin vele generaties onderwijs hebben gekregen. Het museum heeft drie expositieruimten, waarvan er een klaslokaal is anno 1920. Attributen waarmee je zelf of je grootouders nog hebben gewerkt, kun je hier aantreffen: het leitje, de griffel, de inktlap, het leesplankje, het schoolbord, de schooltas en de schoolplaten.

► Cultuur-Historisch Museum De Burghse Schoole | Kerkstraat 3, Burgh-Haamstede, di t/m za 13.00 tot 16.00 uur. Zie ook: www.burghseschoole.nl

Bij speciale gelegenheden wordt er in de schoolklas van de Meestooft nog les gegeven. | Foto: Museum De Meestooft

Zo is het naar net..., Museum Schooltijd | Foto: Peter Verdurmen

De Meestooft, Sint-Annaland

De Meestooft is een echt streekmuseum waar je onder het motto 'Ier bluuf je kieke' kunt beleven hoe mensen op Tholen en Sint-Philipsland vroeger leefden en werkten. In één van de bijgebouwen van het museum – het voormalige gemeentehuis van Sint-Annaland – is een schoolklas te zien zoals die er uit zag rond 1910. Zittend in de houten schoolbankjes met de schuifjes voor de inktpotten, komen herinneringen terug van schrijven met griffels op een lei, krassend krijt op het schoolbord, zitten op het strafbankje en zweterige handjes die met roestige breinaalden kousen met de grote en de kleine hiel moesten breien. Kinderen leerden lezen met het leesplankje en de verhalen van Ot en Sien. Bij speciale gelegenheden wordt er zelfs lesgegeven in het lokaal. Streekmuseum De Meestooft is tevens een van de locaties waar de leesteam van Zeeuws Weerzien bijeenkomsten houden.

► De Meestooft | Bierensstraat 6, Sint-Annaland, di t/m za 14.00 uur tot 17.00 uur. Zie ook: www.demeestooft.nl

Puzzel nummer 14

Onderwijs

In het lettervierkant zitten onderstaande woorden verstopt (horizontaal, verticaal en diagonaal). Na het wegstrepen hiervan blijven er dertien niet-gebruikte letters over. Deze vormen, in de leesrichting, de oplossing.

R E T S O O R S E L A A T G
E A R M I U Z R E V E S E S
I S A F C C D E D J H S K L
T T P R O O S E S U C O E E
R E P A D L M R R H I G I G
A O O N E R E P I A N T T N
W T R S L V Y E U I V K S E
K M T D M I D K R T A O A G
L E P L V E L O S L E L N E
E E A L N A H P P K I R M D
E S Y I S R E F U J U N Y R
P T S O E L E X A M E N G A
S E M V E I G O L O I B D G
A R O N A T U U R K U N D E

© Louis Kesteloo

juf	toets	rapport	ouderavond
klas	Engels	verzuim	overhoring
plak	examen	biologie	natuurkunde
taal	gedrag	computer	psalmversje
vlijt	spelen	leerling	geschiedenis
Duits	leesles	gymnastiek	aardrijkskunde
Frans	meester	lesrooster	speelkwartier

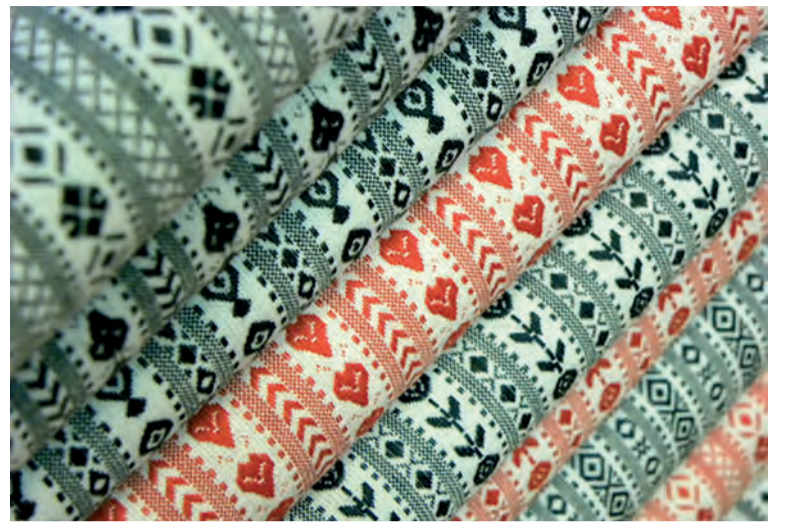

Puzzel mee en win een prijs

Onder de goede inzenders verloten wij drie boeken over een Zeeuws thema, ter beschikking gesteld door ZB | Bibliotheek van Zeeland. Als **unieke hoofdprijs** kunt u het boek 'Mijn leraar vertelde eens: onvergetelijke verhalen uit onze schooltijd' winnen, geschreven en ter beschikking gesteld door Jaap Toorenaar.

Stuur uw oplossing inclusief uw adresgegevens vóór 7 november 2022 naar puzzel@zeeuwsweerzien.nl of Postbus 33, 4350 AA Veere.

ZEEUWSE VISSERSTRUIEN

Foto's: Jeanet Jaffari.

Addi Dagelinckx zingt mee met de hoofdprijs

Ze puzzelt graag, en maakt elke dag de puzzels uit de krant. En natuurlijk de puzzel van Zeeuws Weerzien.

Mevrouw Addi Dagelinckx-de Leeuw (78) uit Domburg was erg verrast dat ze de hoofdprijs van het themanummer 12 (voorjaar 2022) had gewonnen: de CD 'Liedjes van het Zeeuwse land'. Bezoek van Zeeuws Weerzien, om de hoofdprijs te overhandigen, was dan ook zeer welkom. Tot haar spijt kan ze momenteel slecht uit de voeten omdat ze herstellende is van een gebroken heup. Maar dat weerhield haar er niet van om honderduit te vertellen. Over haar periode als kleuterleidster in haar geboorteplaats Kapelle-Biezeling, bijvoorbeeld. „Ik volgde de opleiding voor mijn hoofdakte in Hilversum. Mijn moeder miste me erg en stuurde een ansichtkaart: 'Ze kunnen hier geen leidster voor de kleuterschool vinden! Dus kom terug!' Toen ik dus op mijn tweeweekelijkse weekendbezoek thuis was,

Addi Dagelinckx-de Leeuw ontvangt van Margreeth Ernens van Zeeuws Weerzien de CD 'Liedjes van het Zeeuwse land'. | Foto Hanneke de Vroe

ben ik naar dat schooltje 'De eerste stap' van Jan Balkenende gestapt. Ze namen me meteen aan, want ze kenden mij natuurlijk, dat zat wel goed, was wel vertrouwd." Addi kreeg de kleintjes onder haar hoede, onder wie onze latere premier Jan-Peter Balkenende.

Als kleuterleidster zong ze veel met de kinderen. Dat zingen doet ze nog steeds, als alt in het Groot Koor Zeeland. En natuurlijk in de kerk en op vrijdagavond tijdens de zangavond met orgelbegeleiding. Met de CD 'Liedjes van het Zeeuwse land' is ze dan ook erg blij. „Dan kan ik heerlijk mee zingen.”

Prijswinnaars puzzel nummer 13

Het was geen makkelijke, de kruiswoordpuzzel over spelletjes. „Volgens mien sien dit de hoeie antwoorden van julder puzzel”, reageerde meneer Van der Jagt uit Biezeling en inderdaad, hij had het bij het rechte eind: 1: touwtjespringen; 22: hinkelen; 38: krijgertje; 40: knikkeren; 50: verstoptertje; 65: stoepanden; 78: vliegeren. Naast deze goede inzending, ontvangen ook mevrouw A. van Eegelen uit Zutphen en de heer Malcontent uit

Terhole het boekje 'Seneca, die was trouwhertige' (Brieven en schoonschrift van Zeeuws VOC-personeel), ter beschikking gesteld door ZB Bibliotheek van Zeeland. De hoofdprijs, het boek 'Koekoek schietebroek', ter beschikking gesteld door Kees Martens uit Middelburg, is gewonnen door de deelnemers Dagbesteding Cleijenborch in Colijnsplaat. Wij nemen contact met u op voor de overhandiging.

School en nuttige handwerken

Zwetende handjes die worstelen met vier vochtige, roestige en kromme ijzeren breipriemen. Steken die veel te strak, of ineens weer zomaar te los zitten. Een gevallen steek, die de juffrouw met moeite weer boven water vist: voor veel meisjes was de breiles op school een waar drama. Maar.. het was niet anders, of je dat nou leuk vond of niet. En had je dan eindelijk die afschuwelijke sok af, dan knipte de juffrouw er een zómaar gat in, waarna je vervolgens ook moest leren hoe je een sok stopt! Door al dat zwoegen – en de vele tranen die het breien van die sok kostte – hield menig meisje er een trauma aan over.

Breischooltjes

Vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw kregen meisjes handwerkles op school en niet meer na schooltijd of op aparte breischooltjes. Vond je handwerken leuk en ging het je goed af, dan waren deze lessen een feestje. Jongens hoefden dit 'vrouwenwerk' natúúrlíjk niet te doen. Zij leerden figuurzagen of kregen extra rekenlessen, iets waar menig meisje jaloers op was.

Naast het breien van sokken

moesten meisjes ook leren borduren. Kruissteekjes, wel te verstaan. Die kruissteekjes waren heel belangrijk want je kon er je uitzet mee merken. Een oud gebruik dat ver terug gaat in de tijd. Om die kruissteekjes goed onder de knie te krijgen moest er tijdens de handwerklessen een merklap geborduurd worden met alle nummers van 1 tot en met 10 erop, het alfabet, het jaartal en natuurlijk je naam of initialen. Veel vrouwen hebben geploeterd op die merklap en je ziet ze vaak nog in lijstjes aan de muur hangen.

Schortenbont

In het boekje Bont, gemaakt door Corry Hengeveld, staan eindeloos veel kruissteekmotiefjes. Het zijn niet 'zomaar' patroontjes, maar motiefjes die gebaseerd zijn op de weefschemas van het Zeeuwse schortenbont. Corry verzamelde jarenlang schortenbont en verwerkte deze eeuwenoude motieven tot praktische patroontjes. Deze motiefjes zijn uniek en bij uitstek geschikt voor eindeloos borduren! Zin gekregen om zelf aan de slag te gaan? Het boekje Bont is te koop bij Blij dat ik brei/Atelier Jaffari in Arnemuiden.

Juffrouw Willy blijft voor altijd de liefste

Wat herinner je je nog van de kleuterschool? De zandbak, een liedje en een juf die altijd lief was. Dus bezocht ik (71) voor deze krant mijn juf (87) van toen.

door: Peter de Jonge

Wanneer ik haar in de stad tegenkwam, noemde ze me altijd vriendelijk 'Petertje'. Dat ventje van vier, vijf jaar ben ik kennelijk altijd voor haar gebleven. Net zoals zij voor eeuwig mijn 'juffrouw Willy' is.

De eerste keer naar school moet ik zenuwachtig zijn geweest. Misschien huilde ik ook. Kleuterschool De Iris in Vlissingen lag vlakbij de Jozef Israëlslaan waar ik toen woonde. Hooguit tweehonderd meter lopen.

Eugenie

Het schoolhoofd heette Biondina, de enige die bij haar achternaam werd genoemd. Haar voornaam was Eugenie en dat paste wel bij haar strenge voorkomen. Na de opening op vrijdag 16 november 1951 gaf zij de school vorm. Drie werklokalen, een donkergroene, een lichtgroene en een roze, een speellokaal en een tuin met twee zandbakken. Op de maandag na de opening meldden zich 166 kinderen voor vier klassen: groepen van meer dan 40 kinderen.

Willy van Weele, geboren op 20 september 1935 in de Vlissingse Steenhuisstraat als dochter van een procuratiehouder van de Rotterdamsche Bank, had toen net drie jaar HBS achter de rug en wilde het onderwijs in. „Mijn zus was onderwijzeres en dat vond ik wel leuk. Ik was gek van kinderen.” De cursus kleuterleidster werd op vrijdag en zaterdag gegeven op de kweekschool in Middelburg. Leren in de praktijk hoorde daar

bij. Zo belandde ze als 16-jarige voor een kleuterklas, omdat de hoofdleidster de handen vol had aan de organisatie. „Biondina had de touwtjes stevig in handen, ôôr. Heel punctueel. Maar ja, dat moet ook wel natuurlijk.”

Onverantwoordelijk

De kleuters uit de kinderrijke arbeidersbuurt gingen tussen de middag allemaal naar huis om hun boterham te eten. Op het schooltje mochten ze papier vouwen, werken met klei, liedjes zingen en spelen in de zandbak. „Ik ging ook wel met ze wandelen. Dan stak ik zelfs de Vlissingseweg over naar de dijk langs het kanaal. Met 40 kinderen. Onverantwoordelijk eigenlijk, maar je deed het gewoon.”

In het begin verdiende juffrouw Willy 32 gulden per maand, na het diploma werd dat verdubbeld: 64 gulden. Ze bladert door een foto-album en zegt terugkijkend op die tijd: „Als je kinderen liet vouwen deed de hele klas dat. Niet zoals nu dat elk groepje iets anders doet. Maar ach, het ging spelenderwijs. Er waren geen vervelende kinderen. Tenminste, ik had er nooit problemen mee.”

Ringetje

Problemen met ouders waren er ook bijna nooit. „Een keer werd ik min of meer beticht van diefstal. Een meisje was haar ringetje kwijt en dat was de trouwring die van haar oma was geweest. 'Daar weet jij meer van', zei die vader dreigend. Hij wilde er werk van maken. Na een paar dagen ging de telefoon. De ring was terug. Ze hadden 'm thuis

Juffrouw Willy met een deel van haar klasje in 1957-1958. „Die hoedjes. Ik zou niet meer weten waarom we die gemaakt hebben.” | Foto: schoolbank.nl

‘Juffrouw’ Willy, inmiddels 87 jaar, bladert door haar foto-album. | Foto: Peter de Jonge

gevonden. Maar geen excuses.” Na 9 jaar stopte ze al met haar baan. Ze was in 1959 getrouwd met Kees van der Gaag (nu 93), een jongen uit Maassluis die in Vlissingen in de kost was en op de zeevaartschool zat. „Juffrouw Biondina vond dat als je trouwde je je plaatsje moest vrijmaken voor een ander. Het was niet echt verplicht, maar ze vond het niet leuk dat ik na ons trouwen nog even door ging.”

Onze Vrijwilliger

Georgette Hiel

Met liedjes houd je de aandacht vast!

Zeeuws Weerzien steunt op vrijwilligers. Van bestuur, redactie, vormgeving tot distributie en leesteam. Elk nummer laten we een vrijwilliger aan het woord. Georgette Hiel (28-10-1943) uit Sint-Jansteen is de eerste.

Wat doet u bij Zeeuws Weerzien sinds wanneer?

Ik ben al een aantal jaren vrijwilliger bij Feest van Herkenning en zo ben ik betrokken geraakt bij Zeeuws Weerzien. Ik legde de krant altijd op plaatsen waar mensen hem konden ophalen. Maar je weet nooit precies wie

dat doen. Dus op een bepaald moment kwam het idee om er uit te gaan voorlezen.

En dat bent u toen gaan doen?

Ja, sinds twee jaar lees ik geregeld de krant met bewoners van groepswooningen van ZorgSaam; de Blauwe Hoeve in Hulst en Baronie in Sint-Jansteen. Daar lees ik ook voor uit boeken van Marie Blommaart uit Lamswarder die verzetsstrijder was in de Tweede Wereldoorlog en van juffrouw Wouters, die onderwijzeres was in Hulst en Nieuw-Namen en in dagboeken bijhield

wat er allemaal gebeurde. Er zijn hier nog geen leesteam. Ik heb al vaker een balletje opgegooid om ook in breder verband leesbijekomsten te organiseren.

Wat voor reacties krijgt u?

Voor Feest van Herkenning gaan we langs met koffers waarin spullen van vroeger zitten. Daarmee hou je gemakkelijk de aandacht vast. Voorlezen vergt meer van de mensen. Daarom laat ik ook altijd foto's zien. Ik vind het wel altijd spannend hoe het zal gaan.

Waarmee kunnen we de aandacht

vergroten?

Mensen horen het liefst verhalen uit hun leefomgeving. Maar onderwerpen als kinderspelen zijn niet plaatsgebonden. Iedereen heeft wel met een tol gespeeld of gehinkeld. Dat zijn algemene onderwerpen die overal gebeurden. Soms laat ik bewust de plaatsnaam weg en vertel ik verder wel het hele verhaal. Wat ook helpt om de aandacht vast te houden is dat er liedjes in de krant staan. Het stukje over de Kleppermars riep herinneringen op en mensen konden het ook zingen.

Samen lezen en herinneren

Uitnodiging

Weet u het nog? De bel op het schoolplein, de houten bankjes met inktpot, de grote plaat aan de muur, het handwerkje dat over moest... Vast en zeker komen er nog veel meer herinneringen bij u op aan de schooltijd van vroeger. Die horen wij graag! Kom daarom naar één van onze bijeenkomsten en praat gezellig mee.

Geef u op voor een bijeenkomst

Op diverse locaties in Zeeland worden bijeenkomsten gehouden. Vrijwilligers van Zeeuws Weerzien zijn aanwezig om u welkom te heten met een gezellig kopje koffie of thee. Zij lezen een aantal artikelen voor uit de nieuwste editie van Zeeuws Weerzien (dit keer rondom het thema 'naar school'), waarover zij graag met u in gesprek gaan. Wat weet u nog van die tijd? Uw herinneringen vormen een goede aanvulling op de Zeeuwse verhalen die wij verzamelen.

Toegang

De toegang is gratis (inclusief kopje koffie/thee). Neem gerust een kennis of buurman/buurvrouw mee.

Tijdstip

De bijeenkomsten zijn van 14.00-15.00 uur. De locaties vindt u op de bon hieronder.

Aanmelden

Wij horen graag of wij op uw komst mogen rekenen. Dit kan op de volgende manieren:

- Stuur een e-mail aan Rina Cevaal via leesteam@zeeuwsweerzien.nl (vermeld duidelijk de locatie waar u naartoe komt en met hoeveel personen)

OF

- Vul onderstaande bon in en stuur deze in een gefrankeerde envelop aan: Zeeuws Weerzien, Postbus 33, 4350 AA Veere

Deelnemers die zich per email opgeven, ontvangen een bevestiging. Bent u te laat met aanmelden? Neem gerust contact met ons op voor een nieuwe mogelijkheid.

Voor meer informatie: www.zeeuwsweerzien.nl/leesteam

Ik kom met persoon/personen naar de bijeenkomst:

Naam: _____

Straat: _____

Woonplaats: _____

Telefoonnummer (voor noodgeval, niet verplicht): _____

Plaats	Datum
☐ Museum Schooltijd
Nieuwstraat 2-4, 4531 CW Terneuzen	12 oktober 2022
☐ Korenmaat
Kappellestraat 27, 4351 AL Veere	21 oktober 2022
☐ Streekmuseum De Meestooft
Bierensstraat 6, 4697 GE Sint-Annaland	24 oktober 2022.

In Museum De Meestooft kunt u terug naar de schoolbankjes! Aan de hand van artikelen in Zeeuws Weerzien en geïnspireerd door de aanwezige attributen haalt u herinneringen op aan de tijd van 'Aap noot mies'. In het museum is nog een echte schoolmeester aanwezig om u te overhoren.

Word vrijwilliger

Lijkt het u leuk om, samen met een andere vrijwilliger, een herinneringsbijeenkomst te begeleiden? Neem dan contact op met Rina Cevaal via leesteam@zeeuwsweerzien.nl.

Wij zoeken vooral nieuwe teamgenoten in de regio's Zeeuws-Vlaanderen, Schouwen-Duiveland en Noord-Beveland.

Wat verwachten wij van u:

- ▶ affiniteit met het ophalen van herinneringen aan het Zeeland van de vorige eeuw
- ▶ enthousiaste begeleiding van onze bijeenkomsten (gastvrouw / gastheer)
- ▶ minimaal 4 x per jaar beschikbaar voor een bijeenkomst bij u in de buurt
- ▶ helpen met het werven van deelnemers in eigen omgeving.

Vrijwilligers van onze stichting ontvangen geen financiële tegemoetkoming. Wel is reiskostenvergoeding mogelijk. Als lid van ons enthousiaste team kunt u deelnemen aan vrijwilligersbijeenkomsten en workshops ter ondersteuning van uw werkzaamheden.

De activiteiten van Stichting Zeeuws Weerzien worden in 2022 financieel ondersteund door:

FRITS LENSVELT STICHTING

FONDS
SLUYTERMAN VAN LOO
OUDERENPROJECTEN